

Διεθνές Σύμφωνο για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Μορφωτικά Δικαιώματα¹

Υιοθετήθηκε και παρέμεινε ανοιχτό για υπογραφή, επικύρωση και προσχώρηση από την Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών με την από 16 Δεκεμβρίου 1966 2200 Α (XXI) απόφαση της Γενικής Συνέλευσης
Έναρξη ισχύος: 3.1.1976, σύμφωνα με το άρθρο 27²
Έναρξη ισχύος : 3 Ιανουαρίου 1976, σύμφωνα με το άρθρο 27
Κείμενο : Παράρτημα στην απόφαση 2200 Α (XXI) της Γενικής Συνέλευσης

[όπως κυρώθηκε με τον Ν. 1532 της 19/19 Μαρτίου 1985: κύρωση του Διεθνούς Συμφώνου για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Μορφωτικά Δικαιώματα (ΦΕΚ Α' 45)]

Άρθρο πρώτο : Κυρώνεται και έχει την ισχύ που ορίζει το άρθρο 28 παραγρ. 1 του Συντάγματος το Διεθνές Σύμφωνο για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Μορφωτικά Δικαιώματα που υπογράφηκε στην Νέα Υόρκη στις 19 Δεκεμβρίου 1966 με τη φροντίδα των Ηνωμένων Εθνών με την επιφύλαξη των διατάξεων των παρ. 3 και 4 του άρθρου 13 αυτού.

Το κείμενο του Συμφώνου σε πρωτότυπο στην αγγλική γλώσσα και σε μετάφραση στην ελληνική έχει ως εξής :

Διεθνές Σύμφωνο για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Μορφωτικά Δικαιώματα

ΠΡΟΟΙΜΙΟ

Τα Κράτη-μέλη του Συμφώνου αυτού :

Λαμβάνοντας υπόψη ότι σύμφωνα με τις αρχές του χάρτη των Ηνωμένων Εθνών, η αναγνώριση της έμφυτης αξιοπρέπειας και των ίσων αναφαίρετων δικαιωμάτων όλων των μελών της ανθρώπινης κοινωνίας, αποτελεί τη βάση της ελευθερίας, της δικαιοσύνης και της ειρήνης στον κόσμο.

Αναγνωρίζοντας ότι αυτά τα δικαιώματα πηγάζουν από την έμφυτη αξιοπρέπεια του ατόμου.

Αναγνωρίζοντας ότι σύμφωνα με την Παγκόσμια Δήλωση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, το ιδανικό των ανθρώπινων υπάρξεων που είναι ελεύθερα και απαλλαγμένα από το φόβο και τη δυστυχία, μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνον εφόσον δημιουργηθούν προϋποθέσεις με τις οποίες ο καθένας θα μπορεί να απολαμβάνει τα οικονομικά, κοινωνικά και μορφωτικά του δικαιώματα καθώς και τα αστικά και πολιτικά του.

Λαμβάνοντας υπόψη ότι ο Χάρτης των Ηνωμένων Εθνών επιβάλλει στα Κράτη την υποχρέωση να προωθούν και να διατηρούν τον παγκόσμιο σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ελευθεριών.

Έχοντας αντιληφθεί ότι το άτομο, το οποίο έχει καθήκοντα απέναντι στα άλλα άτομα και στην ολότητα που ανήκει, έχει υποχρέωση να προσπαθήσει να επιτύχει την προαγωγή και το σεβασμό των δικαιωμάτων που αναγνωρίζονται με το σύμφωνο αυτό.

Συμφωνούν τα ακόλουθα :

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

Άρθρο 1.- 1. Όλοι οι λαοί έχουν το δικαίωμα της αυτοδιαθέσεως. Σύμφωνα με το δικαίωμα αυτό καθορίζουν ελεύθερα το πολιτικό καθεστώς τους και εξασφαλίζουν ελεύθερα την οικονομική και μορφωτική ανάπτυξή τους.

2. Για να επιτύχουν τους σκοπούς αυτούς όλοι οι λαοί μπορούν να διαθέτουν ελεύθερα τον πλούτο και τους φυσικούς πόρους τους, με την επιφύλαξη των υποχρεώσεων που απορρέουν από τη διεθνή οικονομική συνεργασία που στηρίζεται στην αρχή του αμοιβαίου συμφέροντος και του

¹ Για περισσότερες πληροφορίες βλέπε στην ιστοσελίδα <http://www2.ohchr.org/english/issues/escr/escr-general-info.htm>

² Για περισσότερες πληροφορίες για τα συμβαλλόμενα κράτη, τις επιφυλάξεις κλπ βλέπε στην ιστοσελίδα <http://treaties.un.org/Pages/Home.aspx?lang=en>

διεθνούς δικαίου. Σε καμιά περίπτωση δεν μπορεί ένας λαός να στερηθεί από τα δικά του μέσα επιβιώσεως.

3. Τα Κράτη που συμβάλλονται με το Σύμφωνο αυτό, συμπεριλαμβανομένων και των Κρατών που έχουν ευθύνη διοικήσεως επαρχιών που δεν είναι αυτόνομες ή είναι κάτω από κηδεμονία, υποχρεώνονται να προωθούν την πραγματοποίηση του δικαιώματος των λαών για αυτοδιάθεση και να σέβονται το δικαίωμα αυτό σύμφωνα με τις διατάξεις του Καταστατικού Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Άρθρο 2.- 1. Καθένα από τα Κράτη που συμβάλλονται με το Σύμφωνο αυτό αναλαμβάνει την υποχρέωση να ενεργεί τόσο με δικές του προσπάθειες όσο και με τη διεθνή βοήθεια και συνεργασία, ιδιαίτερα στο οικονομικό και τεχνικό πρόγραμμα, με όλα τα διαθέσιμα μέσα του, με σκοπό να εξασφαλίσει προοδευτικά την πλήρη άσκηση των αναγνωριζόμενων δικαιωμάτων, χρησιμοποιώντας όλα τα κατάλληλα μέτρα στα οποία περιλαμβάνεται ειδικότερα και η λήψη νομοθετικών μέτρων.

2. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναλαμβάνουν να εγγυηθούν ότι τα δικαιώματα που περιέχονται σ' αυτό θα ασκούνται χωρίς οποιαδήποτε διάκριση φυλής, χρώματος, γένους, γλώσσας, θρησκευματος, πολιτικών ή άλλων πεποιθήσεων, εθνικής ή κοινωνικής προέλευσης, περιουσίας, γεννήσεως ή κάθε άλλης καταστάσεως.

3. Τα Κράτη που βρίσκονται σε ανάπτυξη, αφού ληφθούν υπόψη τα δικαιώματα του ατόμου και η εθνική τους οικονομία, μπορούν να καθορίσουν ως ποιά έκταση θα εγγυηθούν σε μη υπηκόους τους τα αναγνωριζόμενα με το Σύμφωνο αυτό δικαιώματα.

Άρθρο 3.- Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να εξασφαλίσουν το δικαίωμα της ισότητας άνδρα και γυναίκας σε όλα τα οικονομικά, κοινωνικά και μορφωτικά δικαιώματα που αναφέρονται στο Σύμφωνο αυτό.

Άρθρο 4.- Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν ότι η απόλαυση των εξασφαλισμένων από το Κράτος δικαιωμάτων μπορεί να περιορισθεί από τα Κράτη με νόμιμους περιορισμούς μόνο μέχρι του σημείου που ταιριάζει με τη φύση των δικαιωμάτων αυτών και αποκλειστικά και μόνο για να εξυπηρετηθεί η γενική ευημερία, μέσα σε μια δημοκρατική κοινωνία.

Άρθρο 5. - 1. Καμιά διάταξη του Συμφώνου αυτού δεν μπορεί να ερμηνευθεί ότι υπονοεί όπως έχει δικαίωμα ένα Κράτος, μια ομάδα ή ένα άτομο να επιδοθεί σε μια δραστηριότητα ή σε ενέργεια πράξεως που αποβλέπει στην καταστροφή των αναγνωριζόμενων με το Σύμφωνο αυτό δικαιωμάτων ή ελευθεριών ή σε περιορισμούς μεγαλύτερους από αυτούς που προβλέπονται με το Σύμφωνο.

2. Είναι απαράδεκτος οποιοσδήποτε περιορισμός ή παρέκκλιση από τα βασικά δικαιώματα του ανθρώπου που είναι αναγνωρισμένα ή ισχύουν σε οποιαδήποτε χώρα με νόμους, συμβάσεις, κανονισμούς ή έθιμα, με το πρόσχημα ότι το Σύμφωνο αυτό δεν αναγνωρίζει τέτοια δικαιώματα ή τα αναγνωρίζει σε μικρότερα βαθμό.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

Άρθρο 6.- 1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν το δικαίωμα της εργασίας, το οποίο περιλαμβάνει το δικαίωμα κάθε προσώπου να έχει τη δυνατότητα να κερδίζει τα απαραίτητα για τη ζωή του με εργασία την οποία διαλέγει ή δέχεται ελεύθερα και θα λάβουν τα κατάλληλα μέτρα για την εξασφάλιση του δικαιώματος αυτού.

2. Τα μέτρα στα οποία θα προχωρήσει καθένα από τα Συμβαλλόμενα Κράτη για την εξασφάλιση της πλήρους ασκήσεως αυτού του δικαιώματος πρέπει να περιλαμβάνουν και την κατάλληλη

ενημέρωση και τεχνική και επαγγελματική εκπαίδευση, την εκπόνηση προγραμμάτων τακτικής και τεχνικής για την εξασφάλιση σταθερής οικονομικής, κοινωνικής και μορφωτικής ανάπτυξης και πλήρους αποδοτικής απασχόλησης, με όρους που να εξασφαλίζουν στα άτομα την απόλαυση των βασικών πολιτικών και οικονομικών ελευθεριών.

Άρθρο 7.- Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν το δικαίωμα κάθε προσώπου να απολαμβάνει δίκαιους και ευνοϊκούς όρους εργασίας οι οποίοι εξασφαλίζουν ειδικότερα :

α) Αμοιβή που παρέχει σε όλους τους εργαζόμενους, σαν ελάχιστο όριο :

ι) ένα μισθό δίκαιο και αμοιβή ίση με την αξία της εργασίας χωρίς καμιά διάκριση. Ειδικότερα οι γυναίκες πρέπει να έχουν την εγγύηση ότι οι προσφερόμενοι σε αυτές όροι εργασίας δεν είναι κατώτεροι από εκείνους που απολαμβάνουν οι άνδρες και να λαμβάνουν την ίδια όπως και αυτοί αμοιβή για την ίδια εργασία.

ιι) διαβίωση αξιοπρεπή για τους ίδιους και για τις οικογένειές τους, σύμφωνα με τις διατάξεις του Συμφώνου αυτού.

β) Ασφαλείς και υγιεινές συνθήκες εργασίας.

γ) Την ίδια δυνατότητα για όλους για την προαγωγή στην εργασία τους στην ανώτερη κατηγορία που τους προσήκει αφού ληφθεί υπόψη στην περίπτωση αυτή μόνο ο χρόνος εργασίας και η ικανότητα.

δ) Την ανάπαυση, άνεση, λογικό περιορισμό της διάρκειας της εργασίας στις περιοδικές άδειες με αποδοχές καθώς και την καταβολή των ημερών αργίας.

Άρθρο 8.- 1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναλαμβάνουν να εξασφαλίσουν :

α) το δικαίωμα κάθε προσώπου στη σύσταση, μαζί με άλλα πρόσωπα συνδικάτων και την προσχώρηση στο συνδικάτο της εκλογής του, με τη μόνη επιφύλαξη των κανόνων και κανονισμών της οργάνωσης που πρόκειται κάθε φορά να προσχωρήσουν, για την εξυπηρέτηση και προστασία των οικονομικών και κοινωνικών συμφερόντων του. Η άσκηση αυτού του δικαιώματος δεν υπάγεται παρά μόνο στους περιορισμούς του νόμου που αποτελούν αναγκαίο μέτρο σε μια δημοκρατική κοινωνία για το καλό της εθνικής ασφάλειας ή της δημόσιας τάξης ή για την προστασία των δικαιωμάτων και των ελευθεριών μεταξύ των ατόμων.

β) το δικαίωμα των συνδικάτων για τη σύσταση ομοσπονδιών ή εθνικών συνομοσπονδιών και το δικαίωμα αυτών για τη σύσταση διεθνών συνδικαλιστικών οργανώσεων και την προσχώρηση σε αυτές.

γ) το δικαίωμα των συνδικάτων να ασκούν ελεύθερα τη δραστηριότητά τους, χωρίς περιορισμούς, εκτός από εκείνους που προβλέπονται από το νόμο και οι οποίοι αποτελούν μέτρο αναγκαίο σε μια δημοκρατική κοινωνία, για το καλό της εθνικής ασφάλειας ή της δημόσιας τάξης ή για την προστασία των δικαιωμάτων και ελευθεριών των άλλων.

δ) το δικαίωμα απεργίας που ασκείται σύμφωνα με τους νόμους κάθε χώρας.

2. Το άρθρο αυτό δεν εμποδίζει να υποβάλλεται στους νόμιμους περιορισμούς η άσκηση των δικαιωμάτων αυτών από μέλη των ενόπλων δυνάμεων, της αστυνομίας ή της διοικήσεως του Κράτους.

3. Καμιά από τις διατάξεις του παρόντος άρθρου δεν παρέχει στα Συμβαλλόμενα Κράτη της Συμβάσεως του 1948 της Διεθνούς Οργανώσεως Εργασίας για την συνδικαλιστική ελευθερία και την προστασία του συνδικαλιστικού δικαιώματος, το δικαίωμα να λάβουν νομοθετικά μέτρα που προσβάλλουν - ή να εφαρμόσουν το νόμο με τρόπο που μπορεί να προσβάλλει - τις εγγυήσεις που προβλέπονται από τη σύμβαση αυτή.

Άρθρο 9.- Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν το δικαίωμα κάθε προσώπου για την κοινωνική ασφάλεια, συμπεριλαμβανομένων και των κοινωνικών ασφαλίσεων.

Άρθρο 10.- Τα Συμβαλλόμενα με το Σύμφωνο αυτό Κράτη αναγνωρίζουν ότι:

1. Η μεγαλύτερη κατά το δυνατό προστασία και βοήθεια πρέπει να παρασχεθεί στην οικογένεια, η οποία αποτελεί το φυσικό και βασικό στοιχείο της κοινωνίας, ειδικότερα για τη δημιουργία της και για όσο χρονικό διάστημα ευθύνεται αυτή για τη συντήρηση και μόρφωση των εξαρτημένων παιδιών της. Στο γάμο πρέπει να συμφωνούν ελεύθερα οι μέλλοντες σύζυγοι.

2. Ειδική προστασία πρέπει να παρέχεται στις μητέρες για εύλογο χρονικό διάστημα πριν και μετά τη γέννηση παιδιών. Οι εργαζόμενες μητέρες πρέπει να λαμβάνουν κατά το ίδιο διάστημα άδεια με αποδοχές ή άδεια με ανάλογες παροχές κοινωνικής ασφάλισης.

Ειδικά μέτρα προστασίας και αρωγής πρέπει να λαμβάνονται για όλα τα παιδιά και τους εφήβους, ανεξάρτητα από τη σχέση συγγένειας ή άλλες καταστάσεις. Τα παιδιά και οι έφηβοι πρέπει να προστατεύονται από την οικονομική και κοινωνική εκμετάλλευση. Πρέπει να τιμωρείται με νόμο η χρησιμοποίησή τους σε εργασίες ζημιόγones για την ηθική τους υπόσταση και την υγεία τους ή επικίνδυνες για τη ζωή τους ή επιβλαβείς για την κανονική ανάπτυξή τους. Τα Κράτη πρέπει ακόμη να καθορίσουν και τα όρια ηλικίας κάτω από τα οποία η έμμισθη χρησιμοποίηση παιδικών εργατικών χεριών απαγορεύεται και τιμωρείται με νόμο.

Άρθρο 11.- 1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν το δικαίωμα κάθε προσώπου για ένα επίπεδο διαβίωσης ανεκτό για τον ίδιο και την οικογένειά του, συμπεριλαμβανομένης της κατάλληλης διατροφής, ενδυμασίας και κατοικίας, συγχρόνως δε και το δικαίωμα της συνεχούς βελτίωσης των συνθηκών διαβίωσής του. Τα Κράτη θα λάβουν τα κατάλληλα μέτρα για τη διασφάλιση του δικαιώματος αυτού, αναγνωρίζοντας στην περίπτωση αυτή την ουσιώδη σημασία της διεθνούς συνεργασίας, που βασίζεται στην ελεύθερη συναίνεση.

2. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν το βασικό δικαίωμα κάθε προσώπου για την προστασία του από την πείνα και θα θεσπίσουν μόνα τους ή με τη διεθνή συνεργασία τα απαιτούμενα μέτρα, συμπεριλαμβανομένων και των συγκεκριμένων προγραμμάτων:

α) για τη βελτίωση των μεθόδων παραγωγής, διατήρησης και διανομής τροφίμων, με την πλήρη χρησιμοποίηση όλων των τεχνικών και επιστημονικών γνώσεων, με τη μετάδοση γνώσεων σχετικών με τις αρχές που διέπουν τη διατροφή και με την ανάπτυξη ή αναμόρφωση των αγροτικών συστημάτων με τρόπο που διασφαλίζει την καλύτερη αξιοποίηση και χρήση των φυσικών πόρων,

β) για τη διασφάλιση της δίκαιης κατανομής των παγκόσμιων αποθεμάτων τροφίμων ανάλογα με τις ανάγκες που υπάρχουν κάθε φορά, λαμβανομένων υπόψη των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν τα κράτη εισαγωγής καθώς και τα κράτη εξαγωγής τροφίμων.

Άρθρο 12.- 1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν το δικαίωμα κάθε προσώπου να απολαμβάνει την καλύτερη δυνατή σωματική και ψυχική υγεία.

2. Τα μέτρα που θα λάβουν τα Συμβαλλόμενα Κράτη, για την εξασφάλιση της πλήρους άσκησης του δικαιώματος αυτού πρέπει να περιλαμβάνουν επίσης και τα απαιτούμενα μέτρα για τη διασφάλιση :

α) της μείωσης των θνησιγενών βρεφών και της θνησιμότητας αυτών καθώς και της υγιεινής ανάπτυξης των παιδιών,

β) της βελτίωσης όλων των τομέων υγιεινής του περιβάλλοντος και της βιομηχανικής υγιεινής,

γ) της προφυλάξεως και θεραπείας επιδημικών, ενδημικών, επαγγελματικών και άλλων ασθενειών και της καταπολέμησης αυτών,

δ) της δημιουργίας συνθηκών που μπορούν να εξασφαλίσουν σε όλους ιατρικές υπηρεσίες και ιατρική περίθαλψη σε περίπτωση ασθένειας.

Άρθρο 13.- 1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν το δικαίωμα μορφώσεως κάθε προσώπου. Συμφωνούν ότι η μόρφωση πρέπει να αποβλέπει στην πλήρη ανάπτυξη της ανθρώπινης προσωπικότητας και του αισθήματος της αξιοπρέπειάς της και να ενισχύει το σεβασμό προς τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις θεμελιώδεις ελευθερίες. Συμφωνούν ακόμη ότι η μόρφωση πρέπει να

καθιστά κάθε πρόσωπο ικανό να διαδραματίσει ένα χρήσιμο ρόλο σε μια ελεύθερη κοινωνία, να ευνοεί την κατανόηση, την ανοχή και τη φιλία μεταξύ όλων των εθνών και όλων των φυλετικών ομάδων, των εθνικών ή θρησκευτικών και να ενθαρρύνει την ανάπτυξη της δραστηριότητας των Ηνωμένων Εθνών για τη διατήρηση της ειρήνης.

2. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν ότι προς το σκοπό εξασφάλισης της πλήρους άσκησης του δικαιώματος αυτού :

α) η βασική εκπαίδευση πρέπει να είναι υποχρεωτική και να παρέχεται σε όλους δωρεάν,

β) η μέση εκπαίδευση, με τις διάφορες μορφές της, στην οποία περιλαμβάνεται και η τεχνική και επαγγελματική εκπαίδευση πρέπει να γενικεύεται, ώστε να καθίσταται ευχερής σε όλους με όλα τα κατάλληλα μέσα και μάλιστα με την προοδευτική θέσπιση της δωρεάν παιδείας,

γ) η ανώτατη εκπαίδευση πρέπει να παρέχεται σε όλους ισότιμα ανάλογα με τις ικανότητες καθενός, με όλα τα κατάλληλα μέσα και μάλιστα με την προοδευτική θέσπιση της δωρεάν παιδείας,

δ) η στοιχειώδης εκπαίδευση πρέπει να προάγεται ή να εντείνεται κατά το μέτρο του δυνατού γι' αυτούς που δεν έχουν λάβει βασική εκπαίδευση ή δεν την έχουν συμπληρώσει,

ε) πρέπει να επιδιωχθεί ενεργά η ανάπτυξη συστήματος σχολείων για όλες τις βαθμίδες, να δημιουργηθεί επαρκές σύστημα υποτροφιών και να βελτιωθεί κατά τρόπο μόνιμο η οικονομική κατάσταση του διδακτικού προσωπικού.

3. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να σέβονται την ελευθερία των γονέων και, ενδεχόμενα των νόμιμων κηδεμόνων, να εκλέγουν για τα παιδιά τους ιδρύματα που δεν ανήκουν ή δεν υπάγονται στο Δημόσιο, αλλά ανταποκρίνονται στα οριζόμενα από το Κράτος ή εγκεκριμένα ελάχιστα όρια εκπαίδευσης και να εξασφαλίζουν τη θρησκευτική και ηθική μόρφωση των παιδιών τους σύμφωνα προς τις ίδιες τους πεποιθήσεις.

4. Καμιά από τις διατάξεις του άρθρου αυτού δεν μπορεί να ερμηνευθεί ότι θίγει την ελευθερία των φυσικών και νομικών προσώπων να ιδρύουν και διευθύνουν εκπαιδευτικά ιδρύματα με την επιφύλαξη της τηρήσεως των αρχών της παρ. 1 του παρόντος άρθρου και ότι η παρεχόμενη σ' αυτά εκπαίδευση θα είναι σύμφωνη προς τα ελάχιστα όρια και πρότυπα που τάσσονται από το Κράτος.

Άρθρο 14.- Κάθε Συμβαλλόμενο Κράτος, το οποίο κατά το χρόνο που συμβλήθηκε δεν μπορούσε ακόμη να εξασφαλίσει μέσα στην επικράτειά του ή σε επικράτεια της δικαιοδοσίας του την υποχρεωτική και δωρεάν παιδεία σε ό,τι αφορά τη στοιχειώδη εκπαίδευση, αναλαμβάνει την υποχρέωση να συντάξει και εγκρίνει σε προθεσμία δύο ετών λεπτομερές πρόγραμμα των μέτρων που απαιτούνται για την προοδευτική πραγματοποίηση, μέσα σε λογικό αριθμό ετών, που ορίζεται στο πρόγραμμα, της πλήρους εφαρμογής της αρχής της υποχρεωτικής και δωρεάν στοιχειώδους παιδείας, για όλους.

Άρθρο 15.- 1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν σε όλους το δικαίωμα :

α) συμμετοχής στην επιμορφωτική ζωή,

β) να ωφελούνται από την επιστημονική πρόοδο και τις εφαρμογές της,

γ) να ωφελούνται από την προστασία των ηθικών και υλικών συμφερόντων τα οποία προκύπτουν από κάθε επιστημονικό, φιλολογικό ή καλλιτεχνικό έργο τους.

2. Τα μέτρα που θα λάβουν τα Συμβαλλόμενα Κράτη για την εξασφάλιση της πλήρους άσκησης του δικαιώματος αυτού πρέπει να συμπεριλαμβάνουν τα απαιτούμενα για την εξασφάλιση της συντήρησης, της ανάπτυξης και της μετάδοσης της επιστήμης και της μόρφωσης.

3. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να σεβαστούν την απαραίτητη ελευθερία στις επιστημονικές έρευνες και δημιουργικές δραστηριότητες.

4. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν τα ωφελήματα τα οποία πρέπει να προκύψουν από την ενθάρρυνση και ανάπτυξη της συνεργασίας και τις διεθνείς επαφές στον τομέα της επιστήμης και της μορφώσεως.

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟ

Άρθρο 16.- 1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να υποβάλλουν, σύμφωνα με τις διατάξεις του μέρους αυτού του Συμφώνου, εκθέσεις για τα μέτρα τα οποία θα έχουν θεσπίσει και για την πρόοδο, που θα έχουν πραγματοποιήσει για την εξασφάλιση του σεβασμού των αναγνωριζομένων στο Σύμφωνο δικαιωμάτων.

2. α) Όλες οι εκθέσεις απευθύνονται στο Γενικό Γραμματέα του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών ο οποίος κοινοποιεί αντίγραφά τους στο Οικονομικό και Κοινωνικό Συμβούλιο για εξέταση, σύμφωνα με τις διατάξεις του Συμφώνου αυτού.

β) Ο Γενικός Γραμματέας του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών διαβιβάζει ακόμη στους ειδικευμένους οργανισμούς αντίγραφα εκθέσεων ή συναφών τμημάτων των εκθέσεων, οι οποίες έχουν υποβληθεί από τα Συμβαλλόμενα με το παρόν Κράτη που είναι και μέλη αυτών των ειδικευμένων οργανισμών, κατά το μέρος που οι εκθέσεις αυτές ή τα τμήματα αυτών αφορούν σε θέματα της αρμοδιότητας των οργανισμών αυτών, σύμφωνα με τις διατάξεις των αντίστοιχων καταστατικών τους.

Άρθρο 17.- Τα Συμβαλλόμενα Κράτη υποβάλλουν τις εκθέσεις τους σταδιακά, σύμφωνα με ένα πρόγραμμα που θα συνταχθεί από το Οικονομικό και Κοινωνικό Συμβούλιο σε προθεσμία ενός έτους από τότε που θα αρχίσει να ισχύει το Σύμφωνο αυτό και μετά από συνεννόηση με τα Συμβαλλόμενα Κράτη και τους ενδιαφερόμενους οργανισμούς.

2. Στις εκθέσεις αναφέρονται οι παράγοντες και οι δυσχέρειες που εμποδίζουν τα Συμβαλλόμενα Κράτη να εκπληρώσουν εξ ολοκλήρου τις υποχρεώσεις τους από το Σύμφωνο αυτό.

3. Στην περίπτωση κατά την οποία σχετικά στοιχεία έχουν δοθεί στον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών ή σε ειδικευμένο οργανισμό από Συμβαλλόμενο Κράτος, δεν απαιτείται αναμετάδοση των στοιχείων αυτών διότι αρκεί στην περίπτωση αυτή συγκεκριμένη μνεία αυτών.

Άρθρο 18.- Σύμφωνα με τις ευθύνες που αναθέτονται σ' αυτό από τον Καταστατικό Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών μέσα στα πλαίσια των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και βασικών ελευθεριών, το Οικονομικό και Κοινωνικό Συμβούλιο μπορεί να συνάψει συμφωνίες με τους ειδικευμένους οργανισμούς για την υποβολή απ' αυτούς εκθέσεως για την πρόοδο που πέτυχαν ως προς την τήρηση διατάξεων του Συμφώνου τούτου, μέσα στα πλαίσια της δραστηριότητάς τους. Στις εκθέσεις αυτές διαλαμβάνονται και στοιχεία επί των αποφάσεων και εισηγήσεων των αρμοδίων οργάνων ειδικευμένων οργανισμών σχετικά με την πραγμάτωση των σκοπών αυτών.

Άρθρο 19.- Το Οικονομικό και Κοινωνικό Συμβούλιο μπορεί να αποστείλει στην Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων για μελέτη και γενική σύσταση ή για ενημέρωση, ενδεχόμενα, τις εκθέσεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα τις οποίες διαβιβάζουν τα Κράτη σύμφωνα με τα άρθρα 16 και 17 και τις εκθέσεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα που υποβάλλουν σύμφωνα με το άρθρο 18 οι ειδικευμένοι οργανισμοί.

Άρθρο 20.- Τα Συμβαλλόμενα Κράτη και οι ενδιαφερόμενοι ειδικευμένοι οργανισμοί μπορούν να υποβάλλουν στο Οικονομικό και Κοινωνικό Συμβούλιο παρατηρήσεις για κάθε γενική σύσταση σύμφωνα με το άρθρο 19 που υποβάλλεται σε έκθεση της Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ή σε οποιοδήποτε έγγραφο αναφερόμενο στην έκθεση αυτή.

Άρθρο 21.- Το Οικονομικό και Κοινωνικό Συμβούλιο μπορεί από καιρό σε καιρό να υποβάλλει στη Γενική Συνέλευση εκθέσεις που περιλαμβάνουν συστάσεις γενικού χαρακτήρα και περίληψη των πληροφοριών που έχουν ληφθεί από τα Συμβαλλόμενα Κράτη και τους ειδικευμένους οργανισμούς, για τα μέτρα που έχουν θεσπισθεί και την πρόοδο που έχει πραγματοποιηθεί για το σκοπό της εξασφάλισης του γενικού σεβασμού των αναγνωριζομένων με το Σύμφωνο αυτό δικαιωμάτων.

Άρθρο 22.- Το Οικονομικό και Κοινωνικό Συμβούλιο μπορεί να προσελκύσει την προσοχή των υπόλοιπων οργάνων του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, των βοηθητικών οργάνων τους και των ενδιαφερομένων ειδικευμένων οργανισμών, που ασχολούνται με την παροχή τεχνικής βοήθειας, σε θέμα που αναφέρεται στις εκθέσεις, σύμφωνα με το μέρος αυτό, που μπορεί να βοηθήσει καθένα οργανισμό να αποφασίσει στα πλαίσια της αρμοδιότητάς του, για τη σκοπιμότητα κατάλληλων διεθνών μέτρων που μπορούν να συμβάλλουν στην αποτελεσματική και προοδευτική εφαρμογή του Συμφώνου αυτού.

Άρθρο 23.- Τα Συμβαλλόμενα Κράτη συμφωνούν ότι τα μέτρα διεθνούς τάξεως που προορίζονται να εξασφαλίσουν την πραγματοποίηση των δικαιωμάτων, που αναγνωρίζονται με το παρόν, περιλαμβάνουν ειδικότερα τη σύναψη συμβάσεων, την έγκριση εισηγήσεων, την παροχή τεχνικής βοήθειας και την οργάνωση, σε συνεργασία με τις ενδιαφερόμενες Κυβερνήσεις, περιφερειακών συνόδων και τεχνικών συνόδων συμβουλευτικού χαρακτήρα, συγχρόνως δε και μελετών.

Άρθρο 24.- Καμιά από τις διατάξεις του Συμφώνου αυτού δεν μπορεί να ερμηνευθεί ότι θίγει τις διατάξεις του Καταστατικού Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών και των Καταστατικών των ειδικευμένων οργανισμών, όπου καθορίζονται οι αντίστοιχες ευθύνες των διάφορων οργάνων του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών και των ειδικευμένων οργανισμών σε ό,τι αφορά τα αναφερόμενα στο παρόν Σύμφωνο θέματα.

Άρθρο 25.- Καμιά διάταξη του Συμφώνου αυτού δεν μπορεί να ερμηνευθεί έτσι ώστε να βλάπτεται το έμφυτο δικαίωμα όλων των λαών να απολαμβάνουν και να χρησιμοποιούν ολοκληρωτικά και ελεύθερα τον πλούτο και τους φυσικούς τους πόρους.

ΜΕΡΟΣ ΠΕΜΠΤΟ

Άρθρο 26.- 1. Το Σύμφωνο αυτό είναι ανοικτό για υπογραφή από όλα τα Κράτη-μέλη του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών ή οποιουδήποτε από τους ειδικευμένους οργανισμούς του, απ' όλα τα Συμβαλλόμενα Κράτη στο Καταστατικό του Διεθνούς Δικαστηρίου και από οποιοδήποτε άλλο Κράτος που προσκλήθηκε από τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών να γίνει μέλος στο Σύμφωνο.

2. Το Σύμφωνο αυτό υπόκειται σε επικύρωση και τα έγγραφα επικυρώσεως καταθέτονται στο Γενικό Γραμματέα του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών.

3. Στο Σύμφωνο αυτό μπορεί να προσχωρήσει οποιοδήποτε Κράτος που ορίζεται στην παράγραφο 1 αυτού.

4. Η προσχώρηση γίνεται με την κατάθεση εγγράφου προσχωρήσεως στο Γενικό Γραμματέα του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών.

5. Ο Γενικός Γραμματέας του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών γνωστοποιεί σε όλα τα Κράτη που υπέγραψαν ή προσχώρησαν στο Σύμφωνο τα σχετικά με την κατάθεση καθενός εγγράφου επικυρώσεως ή προσχωρήσεως.

Άρθρο 27.- 1. Το παρόν Σύμφωνο θα αρχίσει να ισχύει τρεις μήνες από την κατάθεση στο Γενικό Γραμματέα του Ο.Η.Ε. του τριακοστού πέμπτου εγγράφου επικυρώσεως ή προσχωρήσεως.

2. Για καθένα από τα Κράτη που προβαίνουν στην επικύρωση ή προσχώρηση μετά την κατάθεση του 35ου εγγράφου επικυρώσεως ή προσχωρήσεως, το Σύμφωνο αρχίζει να ισχύει μετά την ημερομηνία καταθέσεως από αυτό του εγγράφου επικύρωσης ή προσχώρησης.

Άρθρο 28.- Οι διατάξεις του παρόντος έχουν εφαρμογή χωρίς οποιονδήποτε περιορισμό ή

εξαίρεση για όλες τις συστατικές μονάδες των Ομοσπονδιακών Κρατών.

Άρθρο 29.- 1. Οποιοδήποτε Συμβαλλόμενο Κράτος μπορεί να προτείνει τροποποίηση ή να καταθέσει το κείμενο αυτής στο Γενικό Γραμματέα του Ο.Η.Ε. Αυτός μεταβιβάζει όλες τις προτάσεις τροποποίησης στα Συμβαλλόμενα Κράτη, ζητώντας να διατυπώσουν την επιθυμία τους για σύγκληση διασκέψεως Συμβαλλόμενων Κρατών, για εξέταση αυτών των σχεδίων και ψηφοφορία. Εάν το ένα τρίτο τουλάχιστον από τα Κράτη αποφασίσουν για τη σύγκληση αυτή, ο Γενικός Γραμματέας συγκαλεί τη Διάσκεψη κάτω από την κηδεμονία των Ηνωμένων Εθνών. Κάθε τροποποίηση που εγκρίθηκε από την πλειοψηφία των Κρατών που παρέστησαν και ψήφισαν στη διάσκεψη υποβάλλεται για έγκριση στην Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών.

2. Η ισχύς των τροποποιήσεων αυτών αρχίζει από τότε που θα εγκριθούν από την Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών αφού γίνουν δεκτές, σύμφωνα με τους αντίστοιχους καταστατικούς κανονισμούς τους, από την πλειοψηφία των δύο τρίτων των Συμβαλλομένων Κρατών.

3. Αφότου οι τροποποιήσεις αυτές τεθούν σε ισχύ, γίνονται υποχρεωτικές για τα Κράτη που τις έχουν αποδεχθεί, τα δε υπόλοιπα Συμβαλλόμενα Κράτη δεσμεύονται από τις διατάξεις του παρόντος Συμφώνου και από κάθε προηγούμενη τροποποίηση την οποία έχουν αποδεχθεί.

Άρθρο 30.- Ανεξάρτητα από τις γνωστοποιήσεις που προβλέπονται στην παρ. 5 του άρθρου 26, ο Γενικός Γραμματέας των Ηνωμένων Εθνών ειδοποιεί όλα τα Κράτη που αναφέρονται στην παρ. 1 του άρθρου αυτού:

α) περί των υπογραφών που έχουν τεθεί στο παρόν Σύμφωνο και των εγγράφων επικυρώσεως και προσχωρήσεως που έχουν κατατεθεί σύμφωνα με το άρθρο 26,

β) για την ημερομηνία από την οποία αρχίζει να ισχύει το Σύμφωνο κατά το άρθρο 27 και για την ημερομηνία από την οποία αρχίζει η ισχύς των τροποποιήσεων σύμφωνα με το άρθρο 29.

Άρθρο 31.- 1. Το Σύμφωνο αυτό, του οποίου τα κείμενα στην αγγλική, κινεζική, ισπανική, γαλλική και ρωσική έχουν την ίδια ισχύ, θα κατατεθεί στο αρχείο του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών.

2. Ο Γενικός Γραμματέας του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών διαβιβάζει κυρωμένο αντίγραφο του Συμφώνου σε όλα τα Κράτη που προβλέπονται στο άρθρο 26.

ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΙΣΤΟΤΗΤΑ των παραπάνω, οι υπογραφόμενοι και επίσημα εξουσιοδοτημένοι για το σκοπό αυτόν από τις Κυβερνήσεις τους υπέγραψαν το Σύμφωνο αυτό που ανοίχτηκε για υπογραφή στην Νέα Υόρκη στις 19 Δεκεμβρίου 1966.

Άρθρο δεύτερο: Η ισχύς του νόμου αυτού αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.